

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 12 вересня 2024 р.
№5

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Управління земельними ресурсами»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 103 «Науки про Землю»
освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами»
факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
кафедра наук про Землю

Рекомендовано на засіданні
кафедри наук про Землю
26 серпня 2024 р., протокол № 8

Розробники: кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ Вікторія, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри наук про Землю ГЕРАСИМЧУК Олена

Житомир
2024

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 23 / 2</i>

Методичні рекомендації призначені для написання та оформлення курсової роботи з навчальної дисципліни «Управління земельними ресурсами» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 103 «Науки про Землю» освітньо-професійна програма «Управління земельними і водними ресурсами». Житомир, Житомирська політехніка, 2024. 23 с.

Рецензенти:

к.т.н. доц., завідувач кафедри гірничих технологій та будівництва ім. проф. Бакка
М.Т. БАШИНСЬКИЙ Сергій

к.б.н., доц., доцент кафедри екології та природоохоронних технологій
АЛПАТОВА Оксана

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 23 / 3</i>

ЗМІСТ

Вступ	4
Вимоги до основних структурних елементів та оформлення курсової роботи	6
Вимоги щодо оформлення текстової частини курсової роботи	8
Захист та оцінювання курсової роботи	14
Рекомендована література	16
Додатки	19

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 4

ВСТУП

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти із значенням земельних ресурсів у житті людини та їхнім місцем у структурі природно-ресурсного потенціалу України, вивчення класифікаційних одиниць земельного фонду та їхніх діагностичних ознак, структури земельних ресурсів України, особливостей функціонування ринку землі та переважаючих напрямків охорони земельного фонду держави; вивчення основних принципів і механізмів управління земельними ресурсами; ознайомлення із основними законодавчими та нормативними документами, які регламентують управління земельними ресурсами, вивчення методів управління і тих завдань, які вони виконують; розуміння сучасного стану і ризиків землекористування та ролі механізмів управління у регулюванні земельних відносин в Україні.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення теоретичних та методологічних засади управління земельними ресурсами;
- дослідження типізація землекористувань та сучасних підходів до класифікації земель;
- розуміння структури органів управління у сфері земельних відносин та їх компетенції,
- розумінні використання різних методів управління земельними ресурсами;
- вивчення земельних відносин та особливостей управління землями територіальних громад, різних категорій тощо.
- сформувати навички аналізу стану землекористування та рівня земельних відносин з метою прийняття оптимальних управлінських рішень;
- сприяти формуванню умінь, які дозволяють брати участь у розробці, організації та моніторингу реалізації програм використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць.

Науково-дослідна діяльність є важливою складовою підготовки фахівців високого рівня. Вона охоплює два ключові напрями: освоєння методики організації досліджень і виконання наукових робіт під керівництвом викладача. Однією з важливих форм такої діяльності в освітньому процесі є підготовка та захист курсових робіт.

Курсова робота – це вид самостійної навчально-наукової діяльності, що

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 5

включає елементи дослідження, яку здобувачі освіти виконують впродовж семестру. Основна мета такої роботи полягає у закріпленні та систематизації знань, отриманих у навчанні, а також їх практичному застосування для вирішення конкретних професійних завдань.

Тематика курсових робіт часто стає базою для написання дипломних робіт, що дозволяє вибудувати логічну послідовність наукової діяльності здобувача освіти на всіх етапах навчання. Це забезпечує зв'язок між різними формами дослідницької роботи та сприяє досягненню цілей освітнього процесу. Орієнтований перелік тем курсових робіт додаток

Основною **метою** курсової роботи є закріплення, узагальнення та поглиблення знань, одержаних студентами під час вивчення навчальної дисципліни, а також застосування цих знань під час розв'язання практичних завдань у процесі майбутньої виробничої діяльності. Під час виконання курсової роботи студент повинен оволодіти методологією та методикою здійснення аналізу структури земельного фонду регіону дослідження, розподілу земель в межах територіальних громад, вмінні здійснювати грошову оцінку земель (за цільовим призначенням) та розраховувати плату за використання земельної ділянки.

Виконання курсової роботи дозволяє студенту показати свої знання, уміння та навички, здобуті під час навчання, і готує його до вирішення реальних проблем у сфері управління земельними ресурсами

Виконання курсової роботи передбачає наступні **етапи**:

- Вибір теми дослідження;
- Визначення об'єкту та предмету дослідження;
- Формулювання мети та завдань роботи;
- Розробка та узгодження попереднього плану з науковим керівником;
- Складання бібліографії за темою дослідження;
- Ознайомлення з джерелами інформації та їх нотування;
- Написання тексту роботи згідно з визначеною структурою.

Ці етапи забезпечують системний підхід до підготовки курсової роботи та сприяють ефективному проведенню дослідження.

Кожен студент має індивідуальний об'єкт для самостійного дослідження, яка погоджується з викладачем.

Виконання курсової роботи дозволяє здобувачам освіти показати свої

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 6

знання, уміння та навички, здобуті під час навчання, і готує його до вирішення реальних проблем у сфері управління земельними ресурсами.

ВИМОГИ ДО ОСНОВНИХ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота включає в себе наступні елементи:

ТИТУЛЬНА СТОРІНКА

Титульна сторінка містить інформацію про навчальний заклад, факультет і кафедру, де виконано роботу; назву дисципліни та тему; дані студента (прізвище, ініціали, група); відомості про наукового керівника; місце і рік виконання. Обов'язкові особисті підписи студента та керівника (додаток Б).

ЗАВДАННЯ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завдання до курсової роботи оформлюється на спеціальному бланку, де вказуються тема, зміст роботи, дати видачі завдання та подання готової роботи (1 стор.) (додаток А).

РЕФЕРАТ

Текст реферату має включати назву теми, відобразити основну мету, завдання курсової роботи, отримані результати, елементи новизни та запропоновані рекомендації для покращення ситуації. Реферат також має містити інформацію про обсяг роботи, кількість таблиць, ілюстрацій та використаних джерел, ключові слова (1 стор.). (додаток В).

ВСТУП

У вступі слід розкрити такі аспекти: визначити мету та сферу застосування роботи, обґрунтувати актуальність обраної тематики дослідження, а також чітко сформулювати завдання, які вирішуються у курсовій роботі (1-2 стор.). Структура наступних розділів може варіюватися залежно від обраної теми. Нижче наведено приблизні рекомендації.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗДІЛ

В теоретичному розділі здійснюється комплексний аналіз ключових аспектів теми. Насамперед розглядається поняття та значення управління земельними ресурсами, зокрема визначення земельних ресурсів, їх роль в економічному розвитку, сутність і цілі управління, а також основні принципи та підходи до цієї діяльності. Важливим є аналіз нормативно-правової бази, яка

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 7

регулює земельні відносини, включаючи огляд законодавства України, міжнародний досвід і оцінку чинних нормативно-правових актів щодо використання та охорони земель.

Необхідно дослідити сучасний стан земельних ресурсів, зокрема їх класифікацію за категоріями використання, основні проблеми у сфері землекористування та екологічні аспекти використання земель. Увага також приділяється методам та інструментам управління земельними ресурсами, таким як застосування геоінформаційних систем (ГІС) для планування та моніторингу, вплив земельної реформи на ефективність управління та інноваційні підходи до раціонального використання земельних ресурсів.

Важливою складовою є аналіз значення ефективного управління земельними ресурсами для сталого розвитку, де розглядається вплив управління на соціально-економічний розвиток і важливість екологічної складової у цьому процесі (5-7 стор.).

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНИЙ РОЗДІЛ

Аналітичний розділ курсової роботи передбачає детальний аналіз обраного об'єкта або проблеми, пов'язаної із землекористуванням. Слід охарактеризувати досліджувану територію чи організацію, яка займається управлінням земельними ресурсами. Це включає географічне розташування, соціально-економічні умови та основні характеристики земельного фонду. Далі проводиться оцінка стану земельних ресурсів, зокрема їхнього використання, деградації, наявності ерозійних процесів, рівня забруднення та інших екологічних аспектів.

Особливу увагу варто приділити аналізу правових і організаційних механізмів управління землями на досліджуваній території. Це може включати оцінку діючих нормативно-правових актів, які регулюють землекористування, а також ефективність їх реалізації. Важливим є вивчення інструментів управління, таких як планування, моніторинг та контроль за використанням земель.

Крім того, необхідно розглянути економічні аспекти управління земельними ресурсами, зокрема ефективність їх використання, показники доходності землекористування, витрати на охорону земель і відновлення їхньої родючості (5-10 стор.).

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Даний розділ може містити інформацію щодо шляхів та методів управління земельними ресурсами для конкретної теми дослідження (згідно з індивідуальним

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 8

завданням), а також розробку рекомендацій щодо вдосконалення системи управління земельними ресурсами (5-10 стор.).

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Важливим елементом курсової роботи є висновки та пропозиції, які підсумовують результати дослідження та розміщуються після викладення розділів. Текст висновків та пропозицій може бути структурований і має повною мірою відображати сутність проведеного дослідження, містити огляд основних результатів, що відповідають поставленим завданням, аналіз практичного значення запропонованих рішень та галузь їх застосування, економічний та екологічний ефект (1-2 стор.).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Даний список відображає науково-інформаційну базу дослідження та включає лише ті джерела, на які є посилання в тексті роботи. Посилання на джерело в тексті наводиться у вигляді порядкового номера цього джерела в списку, взятого у квадратні дужки. Бібліографічний опис подається мовою джерела. Рекомендований обсяг списку становить не менше 10 джерел.

Категорично заборонено використовувати літературні джерела країни агресора. Забороняється цитування в тексті та внесення до бібліографічних списків тих джерел, які опубліковані російською мовою в будь-якій країні, а також джерел іншими мовами, якщо вони опубліковані на території країни агресора.

Додатки (за необхідності).

Завершальним етапом роботи є захист, який відбувається шляхом презентації результатів дослідження перед призначеною комісією.

ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕКСТОВОЇ ЧАСТИНИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота оформлюється на аркушах формату А4 (210x297 мм). Використовуються такі параметри: розмір шрифту – 14, міжрядковий інтервал – 1,5, поля: ліве – 25 мм, праве, верхнє та нижнє – по 15 мм.

Структурні елементи роботи, такі як «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ», не нумеруються. Їхні назви оформлюються у вигляді заголовків, так само як і назви інших структурних елементів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 9

Основна частина поділяється на розділи, підрозділи та пункти. Розділи нумеруються послідовно в межах документа арабськими цифрами з крапкою, наприклад, 1., 2., 3. Назви розділів пишуться великими літерами, без крапки в кінці, і розміщуються симетрично тексту. Переноси слів не допускаються. Якщо заголовок складається з декількох речень, то їх розділяють крапкою.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Їх номери складаються з номерів розділу та підрозділу, розділених крапкою, наприклад, 1.1, 1.2. Назви пишуться з абзацу, першою великою літерою, інші – малими.

Крапка після номера підрозділу чи пункту не ставиться, наприклад «2.2 Оцінка економічної ефективності використання земель».

Якщо розділ або підрозділ складається з одного пункту, він також нумерується.

Відстань між заголовком розділу та текстом – два міжрядкових інтервали (30 мм).

Відстань між заголовком підрозділу та текстом – один міжрядковий інтервал (15 мм).

Відстань між текстом одного підрозділу та заголовком наступного – один міжрядковий інтервал.

Кожен розділ тексту слід починати з нової сторінки.

Нумерація сторінок:

Сторінки нумеруються арабськими цифрами у верхньому правому куті без крапки. Титульний аркуш і зміст включають до загальної нумерації, проте номер на титульному аркуші не проставляється. Нумерація сторінок тексту наскрізна для всього документа.

Оформлення ілюстрацій:

Для підсилення змісту, полегшення сприйняття інформації та більшої наочності текстової частини використовують ілюстративний матеріал. Ілюстрації можна розташувати як по тексту документа (по можливості ближче до відповідних частин тексту), або поміщати їх в додатках.

Ілюстрації нумерують в межах розділу арабськими цифрами. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, розділених крапкою.

Побудова таблиць

Кількісні дані у роботі зазвичай подаються у вигляді таблиць. На всі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 10

таблиці повинні бути посилання в тексті.

Таблиця може мати заголовок, який розміщують посередині над таблицею. Заголовок повинен бути коротким і повністю відображати зміст таблиці.

Усі заголовки таблиці, включаючи назви стовпців і рядків, оформлюються з великої літери в однині та без крапки в кінці. Якщо таблиця містить підзаголовки, вони пишуться з малої літери, якщо є продовженням головного заголовка, або з великої літери, якщо мають самостійне значення. Заголовки стовпців можуть розташовуватися як паралельно до рядків таблиці, так і перпендикулярно до них, залежно від зручності подання інформації. При цьому мінімальна висота рядків у таблиці повинна становити не менше 8 мм.

Приклад
Таблиця 2.2

Оцінка агроекологічного стану орних земель у розрізі адміністративних районів Житомирської області

Район	Індекс деградованості ґрунтового покриву, балів	Екологоагрохімічний стан ґрунтів, балів	Інтегральний показник агроекологічного стану земель, балів
1	2	3	4
Житомирський			
Бердичівський			
Коростенський			

Якщо таблиця не вміщується на одному аркуші, її можна розділити, розташувавши частини на різних аркушах поряд або одна під одною. Заголовок зазначають лише над першою частиною, а над наступними пишуть "Продовження табл. X". Графу "№ з/п" зазвичай не додають, але за потреби нумерацію даних розміщують у крайньому лівому стовпці. У разі, якщо дані в стовпцях мають різні одиниці виміру, їх зазначають у заголовках кожного стовпця. Якщо всі дані мають однакову одиницю виміру, її вказують над таблицею. Коли більшість даних має одну одиницю виміру, а деякі – інші, основну одиницю зазначають над таблицею, а додаткові – у заголовках відповідних стовпців. Обмежувальні слова і граничні відхилення подають після одиниці виміру. Повторювані поняття можна замінювати буквеними позначеннями, поясненими в тексті чи ілюстраціях, а

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 11

повторюваний текст замінюють лапками або словами "Те ж саме". Відсутні дані позначають прочерком. Таблиці слід розташовувати під текстом із посиланням на них або на наступній сторінці, допускаючи розміщення вздовж довшої сторони аркуша. Другорядні таблиці дозволяється виносити до додатків. Нумерація таблиць виконується в межах розділу або всієї роботи залежно від вимог. Напис «Таблиця...» із зазначенням номера розташовують у правому верхньому куті таблиці, наприклад: «Таблиця 2.1».

При наявності заголовка напис «Таблиця ...» пишуть вище заголовка.

Переліки

В роботі можуть бути використані переліки, перед початком яких ставиться двокрапка. Кожен елемент переліку позначається дефісом (-) або малою літерою з дужкою. Для подальшої деталізації, використовують арабські цифри з дужкою.

Приклад

Класифікація факторів впливу на земельні ресурси:

А) Природні фактори:

1. Кліматичні умови:

- температура,
- опади,
- вітрові режими.

2. Геологічні особливості:

- типи ґрунтів,
- геологічна структура,
- ерозія,
- зсуви.

3. Гідрологічні фактори:

- рівень ґрунтових вод,
- підтоплення,
- річкові системи.

Б) Соціально-економічні фактори

1. Демографічний вплив:

- щільність населення,
- урбанізація.

2. Економічна діяльність:

- сільське господарство,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 12

- промисловість,
- транспорт.

3. Соціальні аспекти:

- традиції землекористування,
- рівень освіченості населення.

В) Техногенні фактори

1. Забудова територій:

- житлова,
- промислова,
- інфраструктурна.

2. Експлуатація ресурсів:

- видобуток корисних копалин,
- зрошення.

3. Забруднення:

- хімічне,
- біологічне,
- фізичне (радіація).

Формули і рівняння

Всі формули в роботі, якщо їх в тексті більше однієї, нумеруються арабськими цифрами в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, розділених крапкою. Допускається нумерація формул в межах всього документу. Номер вказують з правого боку аркуша на рівні формули в круглих дужках, а сама формула має бути розташована по центру сторінки.

Символи і числові коефіцієнти, які використовуються у формулі та не були пояснені раніше у тексті, необхідно пояснити безпосередньо під формулою. Для цього пояснення кожного символу слід починати з нового рядка, а перший рядок пояснень повинен починатися зі слова "де" без використання двокрапки після нього.

Приклад

Агрохімічна оцінка ґрунтів поля або земельної ділянки визначається за формулою:

$$B = \frac{\alpha \times 100}{\beta} \quad (2.1)$$

де

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 13

Б – бал ґрунту за вмістом гумусу чи поживних елементів;
 α – фактичний вміст гумусу (%) або поживних елементів (мг/кг ґрунту);
 β – вміст гумусу (%) або поживних елементів (мг/кг ґрунту) в еталонному ґрунті.

Формули, що йдуть одна за одною без розділяючого тексту, відокремлюються комою.

Додатки

Ілюстративний матеріал, таблиці або текст допоміжного характеру, необхідні для повного розкриття теми курсової роботи, але які не можуть бути включені до основної частини через великий обсяг, дозволяється розміщувати у вигляді додатків. Виокремлюють такі типи додатків: додаткові ілюстрації або таблиці; проміжні математичні доведення; формули; розрахунки; протоколи випробувань; методики; описи комп'ютерних програм, використаних у межах виконання курсової роботи, а також опис приладів, що використовувались. Додатки оформляються як продовження основного документа на наступних аркушах або у вигляді окремого самостійного документа. Кожний додаток починається з нової сторінки, на якій у правому верхньому куті зазначається слово «ДОДАТОК» великими літерами. У разі необхідності додаток може мати заголовок, який розміщується з нового абзацу по центру сторінки.

Якщо в документі є більше одного додатка, їх позначають великими літерами української абетки (за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь), наприклад, «ДОДАТОК А», «ДОДАТОК Б» тощо. Один додаток позначається як «ДОДАТОК А». Номер додатка вказується по центру першого аркуша додатка, а заголовок – з нового рядка по центру без крапки в кінці. Текст додатка при необхідності поділяється на розділи, підрозділи та пункти, які нумеруються окремо в межах кожного додатка. Нумерація сторінок документа та додатків має бути наскрізною. Ілюстрації і таблиці в додатках нумеруються у межах кожного додатка.

Список використаних літературних джерел

При оформленні списку використаних джерел у курсовій роботі слід дотримуватися ДСТУ 8302:2015 "Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання".

Цей стандарт встановлює єдині вимоги до бібліографічного опису, який має містити всі необхідні відомості для однозначної ідентифікації кожного джерела.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 14

ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Презентація курсової роботи є ефективним засобом представлення результатів дослідження аудиторії. Для створення презентації рекомендується використовувати програму MS PowerPoint. Оптимальна кількість слайдів має забезпечувати тривалість доповіді в межах 5-7 хвилин, що зазвичай становить 4-6 слайдів. Для більш ефективного представлення роботи, кожен слайд необхідно супроводжувати усним коментарем, уникаючи зачитування тексту, який аудиторія може сприйняти самостійно.

Структура презентації включає такі основні елементи: титульний слайд, опис досліджуваної проблеми або завдання, які досліджуються, результати огляду предметної області, запропоновані рішення та висновки.

Виконану курсову роботу подають на кафедру наук про Землю у термін, передбачений графіком освітнього процесу, але не пізніше 10 днів до захисту. Викладач ретельно перевіряє роботу. Якщо робота не відповідає вимогам до курсової роботи, викладач повертає роботу з позначкою «на доопрацювання». У такому разі викладач не допускає здобувача до захисту та встановлює строки усунення недоліків. Тільки після доопрацювання, з урахуванням зауважень, робота допускається до захисту.

Захист курсової роботи проводиться на відкритому засіданні комісії кафедри щодо захисту курсових робіт. Для розкриття змісту курсової роботи здобувачу надається не більше 10-ти хвилин. При захисті курсової роботи здобувач має продемонструвати глибокі знання з досліджуваної теми, вміти чітко викладати власні думки, використовувати ілюстративний матеріал, аргументовано відповідати на питання. Під час захисту дозволяється використовувати різні діаграми, плани, карти, схеми, таблиці. У процесі захисту члени комісії, керівник курсової роботи можуть ставити питання по темі роботи. Після виступу здобувача слово надається його керівнику, який висловлює свою позицію. Після обміну думками здобувачу надається заключне слово для захисту своєї позиції щодо поставлених в процесі обговорення курсової роботи питань. Він може погодитись або не погодитись з висловленими оцінками, може уточнити свою позицію або залишитись при своїй думці. Проте в будь-якому випадку здобувач повинен об'єктивно оцінювати хід обговорення, висловлені зауваження, вміти визнати їх

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 15

справедливість. Якість виконання та успішність захисту курсової роботи визначається за наступною системою.

Оцінка «відмінно» виставляється за ґрунтовно виконану роботу (відповідно до стандартних вимог) тоді, коли здобувач вільно володіє матеріалом з обраної теми, оперує спеціальною термінологією, самостійно аналізує опрацьований матеріал, вміло поєднує теоретичні надбання з практикою, а його робота виконана з дотриманням усіх необхідних вимог.

«Добре» виставляється у тому разі, коли студент ґрунтовно виконав роботу, сумлінно підготувався до захисту, вміло викладає і знає матеріал. Однак на захисті допускає певні неточності в трактуванні окремих питань, відчуває труднощі в їх теоретичному узагальненні або практичному спрямуванні.

«Задовільно» виставляється, якщо здобувач виконав роботу відповідно до вимог, загалом орієнтується в даній темі, але не може достатньо аргументовано сформулювати висновки, вміло пов'язати теоретичні узагальнення з практикою, відчуває значні труднощі в логічному викладі виконаних завдань, недостатньо переконливо і впевнено захищає курсову роботу.

«Незадовільно» виставляється тоді, коли робота має суттєві недоліки, виконана з відхиленням від встановлених вимог, а її автор не орієнтується в питаннях теми, не володіє необхідним понятійним апаратом, не володіє матеріалом з теми курсової роботи.

Незадовільна оцінка за рішенням комісії має наступні наслідки:

- студент зобов'язується підготувати курсову роботу по новій темі з додержанням встановленого порядку;
- повторно захищається та ж курсова робота після внесення змін, доповнень, уточнень тощо.

Дата проведення повторного захист курсових робіт визначається деканатом факультету.

Оцінювання курсової роботи:

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 60	до 20	до 20	100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 16

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Земельний Кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 № 962-IV Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>
3. Закон України «Про землеустрій» від 22 травня 2003 року № 858-IV. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
4. Закон України «Про державний земельний кадастр» від 7 липня 2011 року № 3613-VI. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
5. Паньків З. П. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник / Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.
6. Радзій В.Ф. Управління земельними ресурсами : конспект лекцій. Луцьк : Вол. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 130 с.
7. Шарий Г.І., Тимошевський В.В., Міщенко Р.А., Юрко І.А. Управління земельними ресурсами: [навчальний посібник]. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.
8. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Р.М. Курильців, Т.М. Прядка, Н.А. Третяк; [за заг. ред. А.М. Третяка]. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
9. Методика нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення: постанова Кабінету Міністрів від 16 листопада 2016 р. № 831// Офіційний вісник України, 2016., № 93. ст. 3040.
10. Третяк А.М., Третяк В.М. Теоретичні засади розвитку сучасної системи землекористування в Україні. Агросвіт 2021. № 1-2. С. 3-11.
11. Земельні ресурси. Практикум : навчальний посібник /Паньків З. П., Наконечний Ю. І. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 196 с.

Допоміжна література

1. Дорош О. С. Управління земельними ресурсами на регіональному рівні. К.: ТОВ ЦЗРУ, 2005.
2. Лавейкін М. І. Реформування системи землекористування в Україні. К.: РВПС України НАН України. – 376 с
3. Новаковський Л.Я., Третяк А.М. Основні положення концепції

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 17

розвитку земельної реформи в Україні. К., 2010. 53 с.

4. Бусуйок Д. Управлінські та сервісні правовідносини в земельному праві України: монографія. К.: Ніка-Центр, 2017. 352 с.
5. Третяк А.М. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник / А.М. Третяк, О.С. Дорош. В.: Нова книга, 2006. 462 с.
6. Управління земельними ресурсами: підручник / [В.В. Горлачук, В.Г. В'юн, І.М. Песчанська та ін.]; за ред. В.В. Горлачука. 27 ге вид., випр. Львів: Магнолія 2006. 443 с.
7. Третяк А.М. Концептуальні засади розвитку в Україні сучасної багатофункціональної системи управління земельними ресурсами / А.М. Третяк, Р.М. Курильців, Н.А. Третяк // Землевпорядний вісник. 2013. №9. С. 25728.
8. Третяк Н.А. Розвиток системи управління земельними ресурсами як економічна функція власності на землю / Н.А. Третяк. Херсон: Грінь Д.С., 2013. 254 с.
9. Сакаль О.В. Багаторівневий підхід до управління земельними ресурсами в умовах децентралізації влади в Україні / О.В. Сакаль, Н.А. Третяк // Екологічні та соціально-економічні особливості управління природними ресурсами в умовах децентралізації влади: зб. матер. всеукр. кругл. столу, 19 берез. 2015 року. К.: НУБіП, 2015. С. 236-241.
10. Третяк Н.А. Розвиток системи управління земельними ресурсами як економічної функції власності на землю: [монографія]. Херсон: Грінь Д.С., 2013. 254 с.
11. Управління земельними ресурсами / За ред. професора А.М. Третяка. Навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2006. 360 с.
12. Третяк А.М., Курильців Р.М., Третяк Н.А. Управління земельними ресурсами і земельний кадастр: взаємозалежність і ефективність. Землевпорядний вісник. 2014. № 10. С. 34-39.
13. Третяк А.М., Третяк В.М. Поняття, сутність та зміст раціонального використання землі: теорія, методологія та практика. Землевпорядний вісник. 2015. № 8. С. 21-25.
14. Методичні рекомендації до виконання практичних занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи земельного адміністрування» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання зі спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій) /

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 18

Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Ю. Б. Радзінська. – Харків. ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. – 54 с.

15. Третяк А.М., Третяк В.М., Дорош О.С. Концептуальні основи зонування земель для управління земельними ресурсами за межами населених пунктів. Землевпорядний вісник. 2008. № 4. С. 40-45

16. Горлачук В. В., Лазарева О. В. Управління земельними ресурсами. Практикум для студентів спеціальності 193 Геодезія та землеустрій Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво». 88 с.

17. Мошинський В. С., Бухальська Т. В. Управління земельними ресурсами. Практикум. Рівне : НУВГП, 2010. 133 с.

18. Мельник-Шамрай В.В., Шамрай В.І., Пацева І.Г., Пацев І.С. Землеустрій як інструмент управління земельними ресурсами в умовах екологізації землекористування. Екологічні науки : науково-практичний журнал. К. : Видавничий дім «Гельветика». 2023. № 6(51). С.78-83.

19. Мельник-Шамрай В.В. Аналіз стану використання земельного фонду Житомирської області. Екологічні науки : науково-практичний журнал. Видавничий дім «Гельветика». 2023. 5(50). С. 20-24.

20. Пацева І.Г., Герасимчук О.Л., Сікач Т.І., Івашкіна О.Л. Формування та реалізація державної екологічної політики. Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. Кременчук: КрНУ, 2023. Вип. 6(143). С. 60-67.

21. Осипенко О.С., Мельник-Шамрай В.В. Підвищення ефективності використання земельних ресурсів в Україні. Тези Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених "Екологічна безпека та раціональне природокористування", 16 листопада 2023 року. Житомир : Житомирська політехніка, 2023. С. 275.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру: <https://land.gov.ua/>
2. Портал публічної кадастрової карти України: <https://map.land.gov.ua/>
3. Держстат України – Розділ «Земельні ресурси»: <https://ukrstat.gov.ua/>
4. 3. Реєстрація земельної ділянки <https://www.kmu.gov.ua/service/reestratsiya-zemelnoi-dilyanki>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 19

ДОДАТОК А

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» ФАКУЛЬТ ГІРНИЧОЇ СПРАВИ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА БУДІВНИЦТВА

Кафедра наук про Землю

ЗАВДАННЯ

до виконання курсової роботи
з дисципліни «Управління земельними ресурсами»

Студент (ка) гр. НЗ - . . . _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема КР: _____
_____

Об'єкт досліджень _____
_____

Рекомендована література та матеріали (за необхідності видається як додаток до завдання): _____
_____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

№ п/п	Назва етапів курсового проекту	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1.	Вибір об'єкта та формулювання теми КР		
2.	Розділ 1		
3.	Розділ 2		
4.	Розділ 3		
5.	Розділ 4		
7.	Здача готової роботи		
8.	Захист курсової роботи		

Дата видачі " ____ " _____ 202_ р.

Керівник КР _____
(підпис)

Завдання отримав _____
(підпис)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 20

ДОДАТОК Б

**ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ ГІРНИЧОЇ СПРАВИ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА БУДІВНИЦТВА**

Кафедра наук про Землю

КУРСОВА РОБОТА

з навчальної дисципліни «Управління земельними ресурсами»
на тему:

Студента (ки) __ курсу групи _____
Спеціальність 103 «науки про Землю»

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник: _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

м. Житомир – 20__ рік

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 21

ДОДАТОК В

РЕФЕРАТ

Курсова робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних літературних джерел (21 літературне джерело), 2 додатки і містить 30 сторінок друкованого тексту, 6 таблиць, 3 рисунки.

Об'єктом дослідження є ...

Предметом дослідження є ...

Мета роботи полягає в ...

У курсовій роботі розглянуті теоретичні та практичні моменти щодо ....

**ЗЕМЕЛЬНИЙ КАДАСТР, ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬ, РАЦІОНАЛЬНЕ
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ, МОНІТОРИНГ ЗЕМЕЛЬ, ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ**

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 23 / 22

ДОДАТОК Г

ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Надається орієнтовний перелік тем курсової роботи. За потреби тема може корегуватися за бажанням здобувача освіти з обов'язковим погодженням керівника курсової роботи.

1. Аналіз сучасного стану земельних ресурсів України: виклики та перспективи розвитку.
2. Управління земельними ресурсами у межах урбанізованих територій.
3. Механізми контролю та охорони земельних ресурсів у контексті сталого розвитку.
4. Ефективність земельної реформи в Україні: аналіз законодавчих ініціатив.
5. Геоінформаційні системи в управлінні земельними ресурсами: можливості та обмеження.
6. Економічна оцінка земель як інструмент управління територіями.
7. Моніторинг земель: методи, засоби та їх вплив на прийняття управлінських рішень.
8. Проблеми деградації ґрунтів та шляхи їх подолання через управління земельними ресурсами.
9. Екологічне землекористування як складова стратегії сталого розвитку сільських територій.
10. Ринок землі в Україні: особливості функціонування та перспективи розвитку.
11. Правові аспекти управління земельними ресурсами в умовах децентралізації.
12. Інвентаризація земель як основа раціонального використання територій.
13. Вплив урбанізації на стан земельних ресурсів: управлінські аспекти.
14. Розробка програм оптимального землекористування для сільськогосподарських підприємств.
15. Інноваційні підходи до управління земельними ресурсами в умовах зміни клімату.
16. Соціально-економічні аспекти управління земельними ресурсами в громадах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-23.10- 05.01/103.00.1/Б/ОКЗ1- 01-2024
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 23 / 23</i>

17. Оцінка ефективності використання земель у межах природоохоронних територій.

18. Міжнародний досвід управління земельними ресурсами та можливості його адаптації в Україні.

19. Проблеми та перспективи управління земельними ресурсами в умовах військових конфліктів.

20. Управління земельними ресурсами в контексті реалізації земельно-кадастрової політики Європейського Союзу.